

Bestemmelse om utlevering av personopplysninger til forskning og gjennomføring av spørreundersøkelser

fastsettes til bruk i Forsvaret

Oslo, 1. mai 2018

Tom Simonsen
Direktør
Sjef HR-avdelingen i Forsvarsstaben

KORTTITTEL:	Bestemmelse om personopplysninger og spørreundersøkelser
SIKKERHETSGRADERING:	UGRADERT
HJEMMEL:	Fullmakt fra Forsvarsdepartementet av 2014.07-04 ¹
GJELDER FOR:	Forsvaret
UTGIVER:	Sjef HR-avdelingen i Forsvarsstaben
FAGMYNDIGHET:	Sjef HR-avdelingen i Forsvarsstaben
FAGANSVAR:	-
IKRAFTTREDELSE:	2018-05-01
FORRIGE VERSJON:	Bestemmelse om utlevering av personopplysninger fra registerdata til forskning og søknad om gjennomføring av spørreundersøkelser i Forsvaret av 2016-11-01

Innhold

1 Innledning	3
1.1 FORMÅL	3
1.2 VIRKEOMRÅDE	3
1.2.1 Stedlig virkeområde	3
1.2.2 Saklig virkeområde	3
1.2.3 Unntak	3
1.3 DEFINISJONER	3
2 Ansvar, myndighet og roller	4
2.1 FORSVARET	4
2.2 FORSVARETS PERSONELL- OG VERNEPLIKTSSENTER	4
2.3 SJEF FHS	4
2.4 FORSKNINGSNEMNDA	4
3 Krav til søknaden	4
4 Vurdering av søknaden	5
4.1 GENERELLE VURDERINGSKRITERIER	5
4.2 SAKSGANG	5
4.2.1 Generelt om saksgang	5
4.2.2 Avgjørelse om innsyn etter forvaltningsloven § 13 bokstav d)	6
4.2.3 Særlige hensyn ved dispensasjon fra taushetsplikten	6
4.2.4 Vilkår og begrensninger til anvendelse av person	6
5 Forutsetninger for tillatelse	6
5.1 GENERELLE KRAV	6
5.2 TILLEGGSKRAV TIL SØKER VED INNSYN I TAUSHETSBELAGTE OPPLYSNINGER	7
5.3 FREMSENDELSE AV SØKNAD	7
6 Sluttmelding og sletting av informasjon	7
7 Klage på vedtak	7
8 Ikrafttredelse	7

¹ Ref. DL 2014028417 og DL2017023893

1 Innledning

1.1 Formål

Formålet med bestemmelsen er å sørge for enhetlig og forsvarlig behandling av søknader om datainnsamling og utlevering av personopplysninger fra Forsvarets registre til forskning.

1.2 Virkeområde

1.2.1 Stedlig virkeområde

Bestemmelsen gjelder for innhenting og utlevering av personopplysninger i Forsvaret, til bruk i forskning.

1.2.2 Saklig virkeområde

Bestemmelsen gjelder behandling og godkjenning av søknader om å innhente data direkte eller og hente ut allerede registrert data.

Søknader som omfattes av bestemmelsen gjelder innsyn i personopplysninger som Forsvaret besitter i henhold til nasjonal lovgivning, herunder forvaltningsloven § 13² og personopplysningsloven §§ 2 nummer 1 og 8, samt §§9 h), 13 og 15³.

Bestemmelsen gjelder uavhengig av om prosjektet skjer i regi av Forsvaret, utføres av Forsvarets ansatte eller av eksterne aktører, som forskere, studenter eller andre.

1.2.3 Unntak

Bestemmelsen gjelder ikke

- a) medarbeiderundersøkelsene i Forsvaret
- b) innhenting av informasjon i Forsvaret som har andre formål enn forskning
- c) søknader om utlevering og bruk av opplysninger fra Forsvarets helseregister (FHR)⁴
- d) vurdering om utlevering av taushetsbelagte opplysninger⁵ for forskningsprosjekter som er godkjent av Forsvarsdepartementet. I slike tilfeller må forskningsprosjektene fremlegge dokumentasjon overfor Forsvaret, som viser at forskningsprosjektet er godkjent av departementet og at taushetsplikten er opphevet i tråd med forvaltningsloven.

1.3 Definisjoner

I denne bestemmelsen menes med

- a) forskningsprosjekt: et prosjekt iverksatt av forskere i den hensikt å skaffe ny viten og kunnskap, doktorgradsavhandlinger og studentoppgaver på bachelor- og masternivå
- b) forskningsansvarlig: en institusjon eller annen juridisk eller fysisk person, som har det overordnede ansvaret for forskningsprosjektet (eventuelt veileder for studenter)
- c) prosjektleder: en person (forsker eller student) med ansvar for den daglige driften av forskningsprosjektet
- d) personregister: registre, fortegnelser mv., der personopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte kan finnes igjen
- e) registerforskning: forskning med bruk av data fra personregister

² Lov-1967-02-10 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (fvl).

³ Lov-2000-04-14-31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)

⁴ Ifølge forskrift om Forsvarets helseregister § 1-7 skal disse sendes til og behandles av Forsvarets sanitet (FSAN). FSAN fører egen fortegnelse over søknader og avgjørelser. Denne oversikten rapporteres årlig til databehandlingsansvarlig i FD i henhold til punkt 6 i Databehandleravtalen for Forsvarets helseregister, datert 20.10.14.

⁵ Jf. fvl. § 13

2 Ansvar, myndighet og roller

2.1 Forsvaret

Forsvaret kan gi forskere innsyn i taushetsbelagte opplysninger i Forsvarets verneplikts- og tjenesteregister⁶.

Forsvarssjefen (FSJ) er behandlingsansvarlig for Forsvarets verneplikts- og tjenesteregister⁷ og bestemmer hvem som kan autoriseres til å behandle opplysningene. FSJ kan delegere behandlingsansvaret.

2.2 Forsvarets personell- og vernepliktssenter

FSJ sitt behandlingsansvar for verneplikts- og tjenesteregisteret, er delegert til sjef Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS)⁸.

FPVS kan, som utøvende behandlingsansvarlig, avstå fra å utlevere registerdata dersom etterspurte opplysninger, alene eller i kobling mot andre registre, kommer i konflikt med personvernet etter personopplysningsloven. Dette gjelder uavhengig av om forskningsnemda eller Forsvarsdepartementet har godkjent unntak fra taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13.

FPVS er ansvarlig for å utarbeide databehandlervtaler ved utlevering av data i henhold til gjeldende bestemmelser.

2.3 Sjef FHS

Sjef FHS skal

- a) opprette en forskningsnemd for behandling av søknader om tilgang til personopplysninger fra Forsvaret til bruk i forskning
- b) oppnevne medlemmer til forskningsnemda, hvorav minimum fire skal være faste medlemmer fra Forsvaret og minst ett av medlemmene skal være fra FPVS.

Sjef FHS kan

- c) fastsette forenklet saksgang for studenter ved FHS, slik at studentene kan gjennomføre begrensede spørreundersøkelser i Forsvaret som del av en bachelor- eller masteroppgave.

2.4 Forskningsnemda

Forskningsnemda skal

- a) besitte forskningskompetanse på minimum førstestilingsnivå, samt juridisk kompetanse
- b) foreta en vurdering av forskningsprosjektet det er søkt om innhenting av data til, herunder en vurdering av hvorvidt kravene i relevante lover og forskrifter, i tillegg til de reglene som fremgår av denne bestemmelsen, er ivaretatt.

Forskningsnemda kan

- c) beslutte å utlevere taushetsbelagte opplysninger i forskningsøyemed⁹
- d) godkjenne gjennomføring av spørreundersøkelser

3 Krav til søknaden

Søknad om datainnsamling og tilgang til personopplysninger skal inneholde følgende¹⁰:

- a) informasjon om hvem som er forskningsansvarlig og prosjektleder. For studentprosjekter er veileder forskningsansvarlig

⁶ Jf. fvl. § 13 bokstav d), FOR-2006-12-15-1456 til forvaltningsloven (forvaltningslovforskriften) § 8 og vernepliktsforskriften § 9

⁷ Vernepliktsforskriften § 10 og personopplysningsloven § 2 pkt 4

⁸ Direktiv for HR-området (2014-05-01) punkt 4.1.2 nr. 4.

⁹ Jf. fvl § 13 bokstav d)

¹⁰ Eget søknadsskjema (BL 0592) skal benyttes.

- b) en kort prosjektbeskrivelse som gjør rede for prosjektets formål, problemstilling, forskningsmetoder, kilder og tidsrammer. Det skal gis en kort forskningsetisk vurdering, og det skal angis hvorvidt, og i så fall hvordan, arbeidet skal publiseres.
- c) meldepliktige prosjekter skal være godkjent av personvernombud før de sendes til forskningsnemda, og inneha en påtegning om godkjenning og kopier av alle meldeskjemaer. Det samme gjelder for melding til regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskning (REK).
- d) signatur fra forskningsansvarlig og prosjektleder
- e) forskningsansvarlig og prosjektleders vitenskapelig stilling og/eller form for tilknytning til institusjonen

For tilgang til registerdata, gjelder i tillegg følgende:

- 1) opplysninger om hvilke(t) register det ønskes tilgang til
- 2) en kopi av variabelliste
- 3) informasjon om hvilke koblinger som skal gjøres til andre registre

4 Vurdering av søknaden

4.1 Generelle vurderingskriterier

Forsvaret skal bidra til forskning som kan gi økt kunnskap om forsvarsrelevante temaer og innen øvrige emner av stor samfunnsmessige betydning.

Ved behandling av søknader skal følgende forhold vurderes:

- a) betydningen av tilgjengeliggjøring av data fra Forsvaret som offentlig virksomhet
- b) mulighet for økt forskning på forsvarsrelevante områder
- c) søknaden og forskningsprosjektets formål og kvalitet
- d) hvorvidt opplysningene det søkes tilgang til, er relevante og nødvendige for gjennomføringen av prosjektet
- e) belastning for Forsvarets ansatte og virksomheten for øvrig om søknaden innvilges
- f) om innvilgelse av søknaden berører personvern og andre grunnleggende prinsipper og offentlige regler
- g) om informasjon vurderes som sikkerhetsgradert i henhold til sikkerhetsloven¹¹ § 11.

Dersom et forskningsprosjekt krever rettsgrunnlag som legitimerer tilgang til informasjon, skal forskningsnemda i tillegg vurdere rettsgrunnlaget og begrunne avgjørelsen i saken.

Det gis normalt ikke tilgang dersom prosjektleder er på lavere nivå enn en mastergradsstudent

4.2 Saksgang

4.2.1 Generelt om saksgang

Saksbehandlingen av søknader skal gjennomføres i henhold til reglene i forvaltningsloven § 11, bokstav a.

Dersom det er mangler ved søknaden, skal forskningsnemda gi skriftlig melding til søker om dette. Normalt gis det maksimalt fem års tilgang til personopplysninger.

Vedtak om innsyn er et enkeltvedtak, og forvaltningsloven kapittel IV til VI kommer til anvendelse.

¹¹ Lov-1998-03-20-10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven).

4.2.2 Avgjørelse om innsyn etter forvaltningsloven § 13 bokstav d)

Saker om innsyn etter forvaltningsloven § 13 bokstav d), kan oversendes til Rådet for taushetsplikt og forskning, før det fattes vedtak om å gi eller avslå begjæring om tilgang til opplysninger. Dette gjelder ikke saker hvor det er klart at søknaden bør innvilges eller avslås.

Det bør legges vekt på om den som opplysningene stilles til rådighet for har betryggende faglig kompetanse eller er undergitt forsvarlig faglig veiledning.

Dersom forskeren skal ta direkte kontakt med personene opplysningene angår, skal saken forelegges Rådet for taushetsplikt og forskning¹².

Vedtak som innvilger tilgang til personopplysninger skal sendes i kopi til FPVS. FPVS skal foreta uttrekk av den informasjonen søkeren ikke skal ha tilgang til.

4.2.3 Særlige hensyn ved dispensasjon fra taushetsplikten

Når det finnes rimelig, og ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser, kan Forsvaret gi opplysninger i forskningsøyemed, uten hinder av taushetsplikten¹³.

Forsvaret har ingen plikt til å formidle slike opplysninger.

Ved vurderingen av om det skal gis opplysninger, skal det foretas en bred helhetsvurdering.

Det skal særlig tas hensyn til:

- a) hvorvidt tilgangen kan innebære en fare for lekkasje eller misbruk som kan påvirke retten til personvern
- b) at forvaltningens tillit ikke svekkes
- c) hvem som skal motta opplysningene, herunder forutsetninger for forsvarlig håndtering av opplysningene som gis ut
- d) forskningens formål og eventuelt hvilke berettiget interesser den ivaretar
- e) om behov for tilgang er tilfredsstillende begrunnet i søknaden og om utleveringen er nødvendig og forholdsmessig

4.2.4 Vilkår og begrensninger til anvendelse av person

Ved vurderingen kan det tas hensyn til hvilke vilkår som kan sette og hvilke begrensninger som kan gis til å anvende opplysningene.

Det skal særlig vektlegges:

- a) hvilke ordninger som etableres for å sikre at de taushetsbelagte opplysningene ikke misbrukes eller spres
- b) om det medfører ubehag eller ulempe for de berørte personer eller avdelinger
- c) om Forsvaret får ekstraarbeid eller ulemper i større grad enn ønskelig.

5 Forutsetninger for tillatelse

5.1 Generelle krav

Søker må kunne forsikre om at opplysningene blir behandlet forsvarlig.

Stiller forskningsnemnda krav til søker kan disse måtte oppfylles under utføring av forskningen eller etter avsluttet prosjekt.

Som et minimum må følgende forhold være avklart før tillatelse kan gis:

- a) hvem som skal ha tilgang til opplysningene som blir gitt ut
- b) hvordan dataene skal hentes ut, herunder om forskningsansvarlig skal ha adgang til å henvende seg direkte til personene det gjelder eller innhente flere opplysninger.

¹² Jf. forvaltningslovforskriften § 9 tredje ledd

¹³ Jf. fvl. § 13 bokstav d)

- c) ved bruk av registerdata som innebefatter kobling mot flere register, skal søker fremskaffe avtaler med Statistisk sentralbyrå (SSB), som skal foreta kobling og aidentifisere informasjon før overlevering
- d) vilkår for oppbevaring og bruk
- e) konkretisering av hvilke data det skal gis tilgang til. Det skal ikke gis tilgang til noe utover det som anses nødvendig for å utføre forskningsprosjektet i henhold til tillatelsen
- f) en avtale om tilbakelevering eller tilintetgjøring av data ved ferdigstilling av prosjektet
- g) det skal forsikres om at forskningsansvarlig og prosjektleder er ansvarlig for at informasjonen behandles i tråd med relevante lover, forskrifter og regler, samt Forsvarets krav.

5.2 Tilleggskrav til søker ved innsyn i taushetsbelagte opplysninger

Ved tillatelse om tilgang til taushetsbelagte opplysninger, kan Forsvaret kreve forhåndsgjennomgang av det skriftlige resultatet av forskningen, for å sikre anonymisering eller tilsvarende, slik at fortrolige opplysninger ikke blir avdekket.

Det skal informeres om forvaltningslovens regler om taushetsplikt og gis pålegg om taushetsplikt til den som får tilgang til opplysningene¹⁴.

5.3 Fremsendelse av søknad

Søknad skal sendes til sekretariatet til forskningsnemnda ved FHS.

Ved spørreundersøkelser skal søkeren kontakte avdelinger som omfattes av forskningsprosjektets undersøkelsesområde, slik at de kan uttale seg om søknaden før nemnda fatter et vedtak.

Skriftlig samtykke fra avdelingen(e) skal vedlegges søknaden.

Om forskningsnemnda gir sin godkjenning til gjennomføring av slik undersøkelse, skal søker informere berørte avdelinger om vedtaket i saken.

6 Sluttmelding og sletting av informasjon

Tillatelse om innhenting av personopplysninger, skal inneholde krav om innsending av sluttmelding når forskningsprosjektet er avsluttet.

Kopi av rapporter og andre produkter som følge av prosjektet, skal også vedlegges.

Prosjektleder er ansvarlig for å sende sluttmelding til FHS.

Alle personopplysninger som er utlevert fra Forsvaret, skal slettes etter bruk.

7 Klage på vedtak

Enkeltvedtak om innsyn i taushetsbelagte opplysninger, kan påklages.

Klagen fremsendes til FHS for saksforberedelse, hvorpå FST videreformidler klagen til Forsvarsdepartementet ved Avdeling for kompetanse og felles juridiske tjenester, som utgjør klageinstansen.

8 Ikrafttredelse

Bestemmelse om utlevering av personopplysninger fra registerdata til forskning og søknad om gjennomføring av spørreundersøkelser i Forsvaret trer i kraft 2018-05-01. Samtidig settes Bestemmelse om utlevering av personopplysninger fra registerdata til forskning og søknad om gjennomføring av spørreundersøkelser i Forsvaret av 2016-10-13 ut av kraft.

¹⁴ Jf. fvl. § 13 bokstav c) og bokstav e)